

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 4MCdo/2/2014                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 6711212008                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 23.04.2015                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Edita Bakošová           |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2015:6711212008.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ Ing. S., bývajúceho vo U. a 2/ Ing. T., bývajúceho vo U., 3/ Ing. C., bývajúceho vo U., 4/ JUDr. A., bývajúcej v D., 5/ O. bývajúcej vo U., všetci zastúpení JUDr. Emilom Váňkom, advokátom vo Zvolene, Sládkovičova č. 2, proti žalovanej I., so sídlom vo U., IČO: XX XXX XXX, zastúpenej Mgr. Ivanom Bugrim, advokátom vo Zvolene, Bystrický rad č. 453/77, o zaplatenie náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva k pozemku, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 13 C 152/2011, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Zvolen z 8. novembra 2012 č.k. 13 C 152/2011-142 a rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12. marca 2013 sp. zn. 13 Co 56/2013, takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12. marca 2013 sp. zn. 13 Co 56/2013 a rozsudok Okresného súdu Zvolen z 8. novembra 2012 č.k. 13 C 152/2011-142 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Zvolen na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

Žalobou doručenou Okresnému súdu Zvolen 12. augusta 2011 sa žalobcovia ako podieloví spoluvlastníci domáhali voči žalovanej zaplatenia náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti zapísanej v katastri nehnuteľností pre kat. úz. U. na LV č. XXXX. ako pozemok parc. č. XXXX - orná pôda vo výmere 9725 m<sup>2</sup> (ďalej len „pozemok“), vo výške 75.698,12 Eur. V žalobe uviedli, že žalovaná je užívateľom budovy a zariadení strednej školy, ktorá je vo vlastníctve D., ktorá stojí na predmetnom pozemku. Za správu a financovanie školy zodpovedá žalovaná v celom rozsahu, je reálnym užívateľom vecného bremena. Vlastníkovi budovy školy vzniklo od 1. júla 2009 podľa zákona č. 66/2009 Z.z. právo vecného bremena k užívaniu tohto pozemku spočívajúce v práve údržby a užívania pozemku parc. č. XXXX tvoriace príľahlú plochu, ktorá svojím umiestnením tvorí neoddeliteľný celok so stavbou budovy školy. Oproti predchádzajúcemu stavu ide o užívanie na základe právneho dôvodu. Žalovaná bola povinná od 1. júla 2009 plniť náhradu žalobcom zo zákonného titulu - zriadenia vecného bremena. Za užívanie pozemku od 1. januára 2010 žalovaná žalobcom neplatí, od tej doby je v omeškaní s platením náhrady a preto žalobcovia požadujú aj platenie úrokov z omeškania od tohto dňa.

Okresný súd Zvolen rozsudkom z 8. novembra 2012 č.k. 13 C 152/2011-142 zamietol žalobu žalobcov

a žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 1 ods. 1, § 2, ods. 1, 2, § 3 ods. 1, 3, § 4 ods. 1, 2 zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z.z.“), vecne tým, že vecné bremeno vzniklo v súlade s § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., ktoré odkazuje na § 151n až § 151p Občianskeho zákonníka. Vecné bremená zriadené na základe zákona majú špecifický režim a riadia sa špeciálnou úpravou právnych predpisov. Pokiaľ však tieto predpisy nemajú zvláštnu úpravu, riadi sa ich režim všeobecnou úpravou podľa hmotnoprávnych ustanovení Občianskeho zákonníka. Nakoľko k vzniku vecného bremena došlo zo zákona, nie je možné hovoriť o jeho odplatnom alebo bezodplatnom zriadení. Aj keď zákon č. 66/2009 Z.z. neuvádza, že vecné bremená vzniknuté podľa § 4 ods. 1 vznikajú za náhradu, je potrebné vychádzať z čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd. Finančná náhrada z vecného bremena je majetkovým právom, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva a je nepochybne jednorazová, nemá charakter opakujúceho sa plnenia a má ho len vlastník zaťaženého pozemku, ktorý nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena, t.j. k 1. júlu 2009. Žalobcovia by preto mali nárok na finančnú náhradu, avšak predmetný zákon rieši aj proces usporiadania vlastníctva pozemkov pod stavbami, v zmysle ktorého môže územná samospráva realizovať proces usporiadania vlastníctva pozemkov formou zámennej zmluvy alebo podľa zákona č. 330/1991 Zb., ktorý proces začína na podnet príslušnej samosprávy, čo sa v danom prípade aj stalo. S poukazom na ustanovenie § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z.z. súd prvého stupňa uzavrel, že týmto zákonodarca jednoznačne ustálil, že vlastník pozemku je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúci vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav a podľa jeho názoru vyhovením žalobe by došlo k duplicite uspokojenia nárokov žalobcov, keďže žalobcovia by dostali jednak primeranú finančnú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva a po pozemkových úpravách v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z. by mohli dostať náhradný pozemok, navyše sa domáhali opakovaného plnenia za obdobie od 1. januára 2010 do 10. augusta 2011, preto žalobu zamietol. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. a neuplatnením si náhrady trov konania úspešnou žalovanou.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací, na odvolanie žalobcov rozsudkom z 12. marca 2013 sp. zn. 13 Co 56/2913 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 1, 2 O.s.p., keď sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku a skonštatoval správnosť jeho dôvodov. O trovách odvolacieho konania nerozhodol.

Na základe podnetu žalobcov generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podal proti uvedeným rozsudkom súdov nižších stupňov mimoriadne dovolanie. Navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že rozsudky oboch súdov trpia nedostatočným odôvodnením, konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a napadnuté rozsudky spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. a/, b/, c/ O.s.p.). Uviedol, že cieľom zákona č. 66/2009 Z.z. je vysporiadať doteraz nevysporiadané vlastnícke vzťahy k pozemkom pod stavbami, ktoré boli delimitované na obce a vyššie územné celky v rámci reformy verejnej správy, upravuje spôsob usporiadania týchto pozemkov a nesporne z neho vyplýva, že ním upravené vecné bremeno je dočasným, nie definitívnym riešením do času, kedy vlastník stavby vyrieši stav buď zámennou zmluvou alebo pozemkovými úpravami. Keďže tento zákon nerieši poskytovanie náhrady za vzniknuté vecné bremená a zároveň *expressis verbis* neustanovuje bezodplatnosť zákonného vecného bremena, je namieste poskytnutie náhrady odvodiť priamo z čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, resp. § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Zo žiadnych zákonných ustanovení nevyplýva povinnosť žalobcov znášať na svoj úkor plnenie verejnoprospešnej funkcie odporcu. Názor súdu, že v prípade, ak by vyhovel návrhu, došlo by v budúcnosti po vykonaní pozemkových úprav k duplicite uspokojenia nárokov žalobcov, nie je v rozhodnutí odôvodnený. O duplicitu by išlo iba podľa generálneho dovolateľa vtedy, ak by žalobcovia mali k dispozícii a v užívaní náhradný pozemok a súčasne by titulom náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva poberali finančnú náhradu. Tvrdenie súdu, že návrh bolo potrebné zamietnuť z dôvodu domáhania sa opakovaného plnenia a nie jednorazovej náhrady tiež nie je odôvodnené. Žalobcovia svoj nárok ohranili obdobiím od 1. januára 2010 do 10. augusta 2011 a domáhali sa náhrady za toto obdobie. Nebolo v možnostiach

žalobcov vyčísliť svoj nárok do budúcnosti, keď nemôžu vedieť, kedy bude konanie o pozemkových úpravách ukončené. Ak zákon stanovuje dobu platnosti vecného bremena na dobu do vykonania pozemkových úprav, teda na dobu neurčitú, nie je možné a v súlade s dobrými mravmi rozhodnúť, že výška odplaty je jednorazová a konečná. Je potrebné prijať záver, že pokiaľ zák. č. 66/2009 Z. z. ako špeciálny predpis upravuje vznik a rozsah zákonného vecného bremena, ale neupravuje otázku náhrady a tiež ju výslovne nevylučuje, vzťahuje sa na vzniknutý právny stav ust. § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka a to povinnosť poskytnúť náhradu za zásah do vlastníckeho práva. Konajúce sudy tak porušili zákon, keď takúto náhradu žalobcom bez náležitého odôvodnenia nepriznali a odôvodnenia rozsudkov oboch súdov sú v rozpore s požiadavkou preskúmateľnosti a presvedčivosti súdnych rozhodnutí. Mimoriadne dovolanie podáva z dôvodu, že uvedenými rozhodnutiami bol porušený zákon, vyžaduje si to ochrana práv a právom chránených záujmov účastníkov konania, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami než mimoriadnym dovolaním.

Žalobcovia vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu (posudzujúc podanie podľa jeho obsahu - § 41 ods. 2 O.s.p.) súhlasili s opravným prostriedkom, jeho dôvodmi, ako i návrhom generálneho prokurátora zrušiť rozsudky oboch súdov nižších stupňov a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Zdôraznili, že súhlasia s obmedzením vlastníckeho práva a budú trpieť vecné bremeno do vykonania pozemkových úprav, avšak nie zadarmo. Ak im legálny užívateľ poskytne v budúcnosti iný rovnocenný pozemok a budú s tým súhlasiť, dňom účinnosti tohto právneho úkonu zanikne ich právo na finančnú náhradu.

Žalovaná vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu navrhla tento opravný prostriedok zamietnuť a priznať jej náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní vo výške 1.161,30 Eur. Námietky uvádzané generálnym prokurátorom v mimoriadnom dovolaní nepovažovala za dôvodné, pretože ani generálny prokurátor neuvádza žiadny právny dôvod ktorým by spochybnil správnosť záverov súdov o jednorazovosti odplaty a preukázal by dôvodnosť jeho názoru o tom, že odplaty je možné domáhať sa vo forme opakovaného plnenia. Za dôvodnú nepovažuje ani námietku týkajúcu sa odňatia možnosti konať pred súdom a tiež inej vady konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, pretože považuje rozhodnutie súdu prvého stupňa za odôvodnené v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p., navyše pri splnení tejto dovolacej námietky by do úvahy neprichádzala prípustnosť mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom, pretože nedostatočné odôvodnenie je vadou konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá pripúšťa možnosť podať dovolanie účastníkom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozsudky nižších stupňov v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. a § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že tieto rozhodnutia treba zrušiť.

Z ustanovenia § 243e ods. 1 O.s.p. vyplýva, že ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. v znení účinnom do 31. decembra 2014 (ďalej len „§ 237 O.s.p.“), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Žiadna z väd uvedených v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nebola v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky namietaná a v konaní o tomto oprávnom prostriedku nevyšla najavo. Dovolací súd so zreteľom na obsah mimoriadneho dovolania a tiež zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. osobitne skúmal, či účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Podľa dovolacieho súdu je konanie a rozhodnutie ako krajského súdu tak aj okresného súdu postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky kvalifikuje za nezlučiteľnú s obsahom práv zaručených v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústava“) a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej tiež „dohovor“) považujúc ju za vadu konania zakladajúcu prípustnosť i dôvodnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (por. Ústavný súd Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 198/2011).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejedaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy) normujúcich rámec, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03).

Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť

v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (por. III. ÚS 7/08).

Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe najmä princíp „rovnosti zbraní“, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a ďalšie požiadavky spravodlivého súdneho konania. Konaním súdu sa rozumie jeho procesný postup. Konanie súdu v súlade so zákonom musí vykazovať určitú kvalitu a v materiálnom ponímaní zabezpečovať tak právo na súdnu ochranu. Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone, je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplnujúcu materiálnu stránku práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ktorá v konečnom dôsledku objektívne bráni riadnemu (účinnému a efektívnemu) uplatneniu dôležitých procesných práv účastníkov konania, ktoré slúžia na ochranu ich práv a oprávnených záujmov v občianskom súdnom konaní. Nemožno opomenúť, že procesný úkon účastníka súdneho konania, ktorý má podstatný vplyv na ďalšie súdne konanie je možné považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Ak je účastník konania z uplatnenia tohto procesného úkonu vylúčený alebo v značnej miere obmedzený pri jeho uplatnení v dôsledku nesprávneho postupu súdu, dochádza v takomto prípade k stavu, kedy sa mu postupom súdu odníma možnosť konať pred súdom, porušuje ústavné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

Súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (por. III. ÚS 95/06, III. ÚS 260/06). Zásada spravodlivosti obsiahnutá v práve na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) totiž vyžaduje, aby súdy založili svoje rozhodnutie na dostatočných a právne relevantných dôvodoch zodpovedajúcich konkrétnym okolnostiam prerokúvanej veci (III. ÚS 305/08). Právo účastníka súdneho konania na riadne odôvodnenie rozhodnutia je jednoznačne takým procesným právom, ktoré mu je v občianskom súdnom konaní priznané za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Zákonné požiadavky na odôvodnenie rozsudkov vyplývajú z § 157 ods. 2 O.s.p.; obdobne tomu je aj v prípade uznesení (§ 167 ods. 2 O.s.p.). Jeho účelom je predovšetkým doložiť správnosť rozhodnutia; zároveň je aj prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia. Ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. dáva súdom dostatočný návod na to, aké má byť odôvodnenie rozhodnutia. Z hľadiska úplnosti odôvodnenia rozhodnutia sa žiada, aby odôvodnenie obsahovalo najmä stručné a výstižné prednesy účastníkov a ich konečné návrhy, dôkazy, o ktoré súd oprel svoje skutkové zistenia, úvahy, ktorými sa spravoval pri hodnotení dôkazov a skutočností, ktoré mal preukázané a právne posúdenie zisteného skutkového stavu podľa príslušných zákonných ustanovení. Ak súd svoj právny záver v rozhodnutí riadne neodôvodní, jeho rozsudok zostáva nepreskúmateľný.

Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napr. *Georgidias c. Grécko* z 29. mája 1997, *Recueil III/1997*), avšak musí zodpovedať požiadavkám zakotveným v § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p. Judikatúra ESĽP nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, *séria A*, č. 303-A, s. 12, § 29; *Hiro Balani c. Španielsko* 9. decembra 1994, *séria A*, č. 303-B; *Georgidias c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

Generálny prokurátor Slovenskej republiky v mimoriadnom dovolaní okrem iného namietal

neodôvodnenie právnych záverov odvolacieho súdu i súdu prvého stupňa ohľadom nepriznania náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti za obdobie od 1. januára 2010 do 10. augusta 2011 napriek tomu, že medzi účastníkmi nebolo sporné, že k pozemkovým úpravám podľa zákona č. 330/1991 Zb. doteraz nedošlo. Vytýka súdom nižších stupňov, že žalobu žalobcov zamietli s poukazom na ustanovenia zákona č. 66/2009 Z.z., a tiež budúcu, do úvahy prichádzajúcu duplicitu plnenia, pričom nebrali do úvahy ustanovenia § 3 ods. 1, § 124, § 128 ods. 2, § 151n až § 151p Občianskeho zákonníka, s ktorými ustanoveniami sa vôbec nevysporiadali a svoje rozhodnutie v tejto časti neodôvodnil ani odvolací súd žiadnym spôsobom, napriek námietkam žalobcov.

V prejednávanej veci sa žalobcovia domáhali voči žalovanej zaplattenia náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti - vecného bremena zriadeného zákonom č. 66/2009 Z.z., za obdobie od 1. januára 2010 do 10. augusta 2011 vo výške 75.698,12 Eur s príslušenstvom, počas ktorého žalovaná za užívanie pozemku žalobcom neplatila. Súd prvého stupňa žalobu zamietol v podstate z dôvodu, že žalobcovia sa domáhali opakovaného plnenia, pričom by im patrila len jednorazová náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva, ktorá im taktiež nepatrí, pretože, v prípade vykonania pozemkových úprav v budúcnosti, došlo by k duplicite uspokojenia nárokov žalobcov. Odvolací súd v odôvodnení svojho obsiahleho rozhodnutia (15 strán) okrem doslovného uvedenia obsahu žaloby a doslovného uvedenia obsahu rozsudku súdu prvého stupňa uviedol len to, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a konštatuje správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia. Námietkami žalobcov v odvolaní (nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa vo vzťahu k povinnosti vlastníkov pozemkov strpieť výkon práva zodpovedajúci vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav bezodplatne a námietke týkajúcej sa duplicitného plnenia) sa nezaoberal s odôvodnením, že namietané nesprávne posúdenie nie je podložené právnym rozborom nasledovaným právnymi vetami vyplývajúcimi z iného právneho záveru a ide o emotívny pohľad na pôsobnosť zákona.

Keďže súdy žalobu žalobcov na zaplattenia náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v celom rozsahu zamietli pričom žiadnym spôsobom neodôvodnili svoj právny názor, na základe čoho (ktorého právneho ustanovenia) sú žalobcovia povinní od času zákonom zriadeného vecného bremena až do vykonania pozemkových úprav, trpieť obmedzenie vlastníctva bez akejkoľvek náhrady, odôvodnenie mimoriadnym dovolateľom napadnutých rozhodnutí prvostupňového, ako aj odvolacieho súdu tak neobsahuje náležitosti ustanovené v § 157 ods. 2 O.s.p. a navyše takéto arbitrárne rozhodnutie súdu porušuje právo účastníka na spravodlivý súdny proces a v konečnom dôsledku mu odníma možnosť konať pred súdom (čo zakladá vadu konania podľa § 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.). Keďže ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. platí primerane i pre konanie na odvolacom súde (§ 211 ods. 2 O.s.p.), treba rovnako dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia aj pre rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré sa v tomto prípade obmedzilo len na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvého stupňa, s výslovným odmietnutím zoberať sa námietkami uvádzanými v dôvodoch odvolania. Zákom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozsudku je totiž nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozsudkov, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Inak povedané, účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať jeho správnosť a odôvodnenie, súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí súdu, t.j. musí byť preskúmateľné.

Predmetom konania je náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva k pozemku zriadeného zákonom č. 66/2009 Z.z.

V prejednávanej veci nebolo žalobcami spochybňované právo žalovanej užívať predmetný pozemok na základe práva vecného bremena zriadeného zákonom č. 66/2009 Z.z. a to až do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území (por. cit. § 4 ods. 2). Úlohou súdu v predmetnej veci však bolo posúdiť, či za obmedzenie vlastníckeho práva žalobcom za takéto obdobie patrí náhrada.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má

rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje. Podľa ods. 4, vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa § 123 Občianskeho zákonníka, vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním.

Podľa § 124 Občianskeho zákonníka, všetci vlastníci majú rovnaké práva a povinnosti a poskytuje sa im rovnaká právna ochrana.

Podľa § 128 ods. 1 Občianskeho zákonníka, vlastník je povinný strpieť, aby v stave núdze alebo v naliehavom verejnom záujme bola na nevyhnutnú dobu v nevyhnutnej miere a za náhradu použitá jeho vec, ak účel nemožno dosiahnuť inak. Podľa ods. 2, vo verejnom záujme možno vec vyvlastniť alebo vlastnícke právo obmedziť, ak účel nemožno dosiahnuť inak, a to len na základe zákona, len na tento účel a za náhradu.

Podľa § 151n ods. 1 vety prvej Občianskeho zákonníka, vecné bremená obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať.

Podľa § 151o ods. 1 vety prvej Občianskeho zákonníka, vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona.

Podľa § 151p ods. 1 vety prvej Občianskeho zákonníka, vecné bremená zanikajú rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona.

Podľa čl. I § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., tento zákon upravuje usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku, ktoré prešli do vlastníctva obce alebo vyššieho územného celku podľa osobitných predpisov, vrátane príľahlej plochy, ktorá svojím umiestnením a využitím tvorí neoddeliteľný celok so stavbou (ďalej len "pozemok pod stavbou").

Podľa čl. I § 2 ods. 1 cit. zákona, obec alebo vyšší územný celok, ktorý sa stal podľa osobitných predpisov vlastníkom stavby prechodom z vlastníctva štátu bez majetkovoprávneho usporiadania vlastníctva k pozemkom (ďalej len "vlastník stavby"), môže poskytnúť zámennou zmluvou vlastníkovi pozemku pod stavbou náhradný pozemok, ktorý je v jeho vlastníctve. Náhradný pozemok v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním, poskytne vlastník stavby v tom istom katastrálnom území. Ak územie obce tvorí viac katastrálnych území, náhradný pozemok sa poskytne v rámci územia obce. Podľa ods. 2, ak sa neuplatní postup podľa odseku 1, usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná v konaní o nariadení pozemkových úprav podľa osobitného predpisu a podľa ods. 3, ak bol v katastrálnom území do účinnosti tohto zákona schválený projekt pozemkových úprav, usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná formou jednoduchých pozemkových úprav.

Podľa čl. I § 3 ods. 1 cit. zákona, konanie o nariadení pozemkových úprav z dôvodu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou podľa tohto zákona sa začína na žiadosť vlastníka stavby. Pri usporiadaní vlastníckych vzťahov k pozemkom podľa tohto zákona sa prihliada na potreby vlastníka stavby. Podľa ods. 3, usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná formou poskytnutia náhradného pozemku v obvode pozemkových úprav v tom istom katastrálnom území, a ak územie obce tvorí viac katastrálnych území, náhradný pozemok sa poskytne v rámci územia obce, v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním, alebo formou finančnej náhrady, ak a/ v obvode pozemkových úprav nie sú pozemky na účely poskytnutia náhrady, b/ ide o pozemok pod stavbou vo výmere do 400 m<sup>2</sup>, c/ o to požiada vlastník pozemku. Podľa ods. 4, pri poskytovaní náhradných pozemkov správca prihliada na potreby poskytnutia náhrad podľa osobitného predpisu.

Napokon podľa čl. I § 4 ods. 1 cit. zákona, ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok. Podkladom na vykonanie záznamu o vzniku vecného bremena v katastri nehnuteľností je súpis nehnuteľností, ku ktorým vzniklo v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Podľa odseku 2, vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území.

Podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje. Podľa ods. 4, vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné len vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za náhradu.

Treba prisvedčiť generálnemu prokurátorovi, že súd prvého stupňa nevysvetlil ako sa vysporiadal s vyššie citovanými ustanoveniami, keď žalobu žalobcov zamietol a odvolací súd tento nedostatok neodstránil a námietkami žalobcov vychádzajúcimi z týchto ustanovení sa odmietol zaoberať.

Zákon č. 66/2009 Z.z. je zákonom, ktorý predpokladá ustanovenie § 151o ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka - zriadenie vecného bremena zákonom. Vzhľadom k tomu, že je predpisom, ktorým sa upravujú vlastnícke vzťahy k pozemkom pod stavbami vo vlastníctve obcí a vyšších územných celkov nadobudnutých podľa osobitných predpisov, pričom problém náhrady za nútené obmedzenie vlastníckych práv vlastníkov pozemkov pod stavbami priamo nerieši, avšak v ustanovení § 4 odkazuje na úpravu v ustanoveniach § 151n až § 151p Občianskeho zákonníka, pri riešení otázky náhrady za obmedzenie vlastníckych práv, je potrebné z týchto ustanovení vychádzať.

Nie je totiž možné opomenúť, že zákon č. 66/2009 Z.z. poskytnutie náhrady vlastníkovi pozemku pod stavbou v podobe náhradného pozemku podmienil ochotou vlastníka stavby na uzavretie zámennej zmluvy a tiež ďalšou podmienkou, ktorou je existencia pozemku vo vlastníctve vlastníka stavby, súčasne na zámenu. Až neuplatnenie uvedeného postupu je dôvodom usporiadania pomerov k pozemku pod stavbou v rámci konania o nariadení pozemkových úprav, pričom osobou oprávnenou požiadať o nariadenie pozemkových úprav je len vlastník stavby, kedy sa má prihladiť na jeho potreby, pričom aj v rámci nariadených pozemkových úprav sa usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou vykoná buď formou poskytnutia náhradného pozemku v obvode úprav, alebo formou finančnej náhrady, avšak len za kumulatívneho splnenia troch podmienok, ktorými je to, že a/ v obvode pozemkových úprav nie sú pozemky na účely poskytnutia náhrady, b/ ide o pozemok pod stavbou v maximálnej zákonom ustanovenej alebo nižšej výmere a c/ o usporiadanie formou finančnej náhrady požiada vlastník pozemku.

Ak potom zákon č. 66/2009 Z.z. nedáva vlastníkovi pozemku žiadnu možnosť domáhať sa usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom zaťaženým zákonným vecným bremenom a ponecháva ich usporiadanie výlučne na dobrej vôli užívateľovi pozemku, záver o neexistencii práva vlastníkov pozemku na náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva na dobu vopred neurčiteľnú, nemôže byť v súlade nielen s citovanými ustanoveniami Občianskeho zákonníka, Listinou základných práv a slobôd, ale ani s Ústavou Slovenskej republiky. Súd nižších stupňov však v predmetnej veci nevysvetlil, akými úvahami dospeli k záveru, že žalobcom nevznikol nárok na náhradu za obmedzenie ich vlastníckeho práva k pozemku, ktoré v súčasnosti trvá už viac ako päť rokov, po túto dobu nemôžu svoj pozemok žiadnym spôsobom užívať ani brať z neho žiadne úžitky, ktoré by im ako vlastníkom prináležali (§ 123 Občianskeho zákonníka), a nie je možné ani približne určiť, dokiaľ bude uvedený stav trvať. Námietku generálneho prokurátora týkajúcu sa nepreskúmateľnosti napadnutých rozsudkov bolo preto potrebné považovať za dôvodnú.

So zreteľom na uvedené mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutia súdov nie je možné považovať za správne. Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Zrušil aj rozhodnutie súdu prvého stupňa, pretože má rovnaké vady, pre ktoré sa zrušilo rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (243b ods. 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243i ods. 2 O.s.p. a § 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.